

Nämnd

Kommunstyrelsen

§ 176

Dnr KS 216/2018

Svar på remiss - Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering och återvändande

Beslut

Kommunstyrelsen besluta att

- Sollefteå kommun ställer sig bakom utredarnas huvudförslag i SOU 2018:22 "Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande".

Ärendebeskrivning

Mottagandeutredningen har fått i uppdrag av regeringen att föreslå ett sammanhållet system för mottagande av asylsökande och nyanlända.

Utredningen redovisar ett huvudförslag där staten, kommunerna och landstingen tar ett gemensamt ansvar för mottagandet. Detta förslag förordar utredningen.

Utredningen redovisar även ett alternativt upplägg där staten tar ansvar för mottagandet av asylsökande på i huvudsak egen hand. Sollefteå kommun har utsetts till remisskommun.

Regeringens direktiv för utredningen samt utredarens analys pekar på ett mottagnings-system som är i behov av reformer. Avsaknaden av helhets- och systemtänkande har lett till långa väntetider, försenad etablering eller återvändande, liksom till höga kostnader för samhället och enskilda. En allvarlig brist i nuvarande mottagande är att planering och lokalisering av verksamheten utgår från var det finns tillgängliga bostäder. Då andra aspekter, som förutsättningar för etablering eller ett jämnare mottagande mellan landets kommuner, inte beaktas kan inte dagens ordning lösa uppgiften på ett långsiktigt hållbart sätt.

Mottagandeutredningen föreslår därför att staten inrättar ankomstcenter för samtliga asylsökande. Centren ska möjliggöra en snabb och rättssäker prövning, tydligare styrning och skapa ordning och reda i mottagandet. I centren är det obligatoriskt för alla asylsökande att bo och delta i verksamheten. Asylansökan bör endast kunna lämnas in vid ett ankomstcenter eller vid gränsen. Ankomstcentren ska ge ett samlat första möte med Sverige där de asylsökande finns tillgängliga för myndigheterna samtidigt som de snabbt får träffa relevanta aktörer. Tiden i ankomstcentret ska användas effektivt. Fokus ska ligga på att direkt komma igång med prövningen liksom på att utföra de åtgärder som kräver personlig medverkan. De asylsökande ska även få grundläggande samhällsinformation. En första kartläggning av utbildnings- och yrkesbakgrund ska ske och en hälsoundersökning erbjudas. Under tiden i ankomstcentret sker också anvisning till fortsatt boende i syfte att staka ut en tydlig väg för den fortsatta tiden i Sverige. Utredningen anser att centren bör vara större anläggningar där samtliga relevanta aktörer är representerade med rätt bemanning, kompetens och närvaro.

Justerarnas signatur

Utdragsbestyrkande

Nämnd

Kommunstyrelsen

De kommuner där centren lokaliseras ska ha goda förutsättningar för detta. Det bör handla om större kommuner som ur olika aspekter, exempelvis närhet till internationell flygplats, är lämpliga för en lokalisering. Inrättandet av ankomstcenter bör ske i dialog med berörd kommun.

Samtliga kommuner ska dela på ansvaret att erbjuda vissa asylsökande boende och tidiga insatser efter den inledande vistelsen i ankomstcentren. Det ger goda förutsättningar för en aktiv och meningsfull väntan på beslut.

Bostadssituationen är ansträngd i nästan hela Sverige. Resultatet av boställningslagen visar dock att de allra flesta kommuner har förmåga att ordna boenden åt nyanlända invandrare. Utredningen menar också att kommunerna har bättre förutsättningar att identifiera och använda tillgängliga bostäder än vad som är fallet om man går via centraliserade upphandlingar där den lokala kunskapen inte tas tillvara. Kommunerna får med förslaget också ett viktigt inflytande över planeringen av boenden till skillnad från när staten fattar beslut om lokalanvändningen. Migrationsverket ska även säga upp de lägenheter man hyr i flera kommuner så att dessa kan användas i den kommunala bostadsplaneringen. Länsstyrelserna får vidare ett ansvar för att stötta kommunerna i anskaffandet av boenden liksom tillgång till utvecklingsmedel för att stimulera nya lösningar inom området. Väntan i kommun kommer dock inte att gälla för samtliga asylsökande. Personer som antas ha små möjligheter att få uppehållstillstånd eller vars ärenden handläggs enligt Dublinförordningen ska vänta kvar i statens ankomst- eller avresecenter.

Sverige använder eget boende för asylsökande i en grad som saknar motsvarighet i något jämförbart land. Under rätt förutsättningar kan eget boende vara positivt. I vissa kommuner har dock boendeformen lett till betydande sociala problem för enskilda och lokalsamhället. Utredningens förslag om en tydligt utpekad väg för den asylsökande kommer att innebära ett lägre utnyttjande av eget boende under dåliga sociala förhållanden. Trots detta kompletteras förslagen med en tydlig begränsning av möjligheten till eget boende.

Utgångspunkten för utredningens förslag är att en prövning av boendet ska säkerställa att detta är socialt hållbart. Prövning ska bara ske i kommuner med socioekonomiskt utsatta stadsdelar. Migrationsverket prövar, efter ansökan från den asylsökande, boendet utifrån kriterier som storlek på bostad och antal boende. Asylsökande som väljer att bo i ett eget boende som inte lever upp till kriterierna i den sociala prövningen förlorar rätten till dagersättning och särskilt bidrag. Vidare ska asylsökande som inte klarar av sin försörjning flytta till ett offentligt anordnat boende. Asylsökande har alltså inte rätt att få boendet ordnat av den kommun man befinner sig i.

Mottagandeutredningen föreslår att det införs en ny ersättning för beredskap till ankomstkommuner för ensamkommande barn. Staten ersätter kommunerna för den beredskap de upprätthåller för att klara en snabb uppgång av antalet ensamkommande barn. Utredningen föreslår också att Migrationsverket ska kunna göra en så kallad

Justeramas signatur

Utdragsbestyrkande

Nämnd

Kommunstyrelsen

ankomstanvisning. Detta för att göra det möjligt för kommunerna i ett län att dela på ansvaret för det initiala mottagandet i situationer då det kommer många ensamkommande barn.

Förvaltningens bedömning*Ett ordnat mottagande.*

I och med flyktingströmmarna hösten 2015 har stor press lagts på kommunerna att ordna bostäder och för- och grundskoleplatser åt nya kommunmedborgare. Den nuvarande lagstiftningen gör att kommunerna har ett anvisningstal, fastslaget av länsstyrelsen, att förhålla sig till planeringsmässigt. Till det kommer nästan ett två gånger så stort antal egenbosatta i Sollefteå kommun som gör bostadssituationen svår, med trångboddhet som resultat. I Sollefteå kommun har vi även periodvis haft som mest ca. 1000 asylsökande på olika boenden runt om i kommunen, ofta i områden helt i avsaknad av kommunal service som skolor och affärer. Då kollektivtrafiken inte heller är frekvent i dessa områden ställs ofta krav på omfördelning av de befintliga resurserna för att den dagliga livsföringen ska fungera för de människor som söker asyl i Sverige och för närvarande bor i Sollefteå kommun.

Utredningen föreslår att det, i Sverige, ska inrättas ankomstcenter i anslutning till kommuner med internationella förbindelser. Det ska endast gå att söka asyl i dessa eller vid gränsen. Vid dessa ankomstcenter ska resurser finnas för en snabb första utredning där det avgörs huruvida individen har möjlighet att få asyl i landet eller inte. Vid ett positivt förhandsbesked kommer de asylsökande att fördelas ut till landets kommuner och kommunerna får ansvaret för tillhandahållande av bostäder, skolgång, SFI och andra insatser för att underlätta för en integrering i det Svenska samhället. Det innebär att kommunerna kan sätta in insatser tidigare i processen än idag, då vi nu endast arbetar med de människor som fått uppehållstillstånd. Det kommer att innebära att ingen tid går förlorad och att individerna snabbare har möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden. De individer som inte bedöms ha asyl- eller skyddsskäl kommer att stanna på ankomstcentren till dess att återvändande kan ske.

Förvaltningen ställer sig bakom denna del i utredningen. I och med att kommunerna får möjlighet att jobba med de asylsökande som anvisats direkt bör möjligheterna öka för att underlätta en snabbare ingång till det svenska samhället.

Förslag på ekonomiska förändringar.

Systemet för ersättning till kommuner och landsting regleras idag av fyra förordningar. Det finns 14 ersättningar för asylsökande och 18 ersättningar för nyanlända invandrare som riktar sig till kommuner. Grunden för ersättningsystemet sattes under -80 talet och allt eftersom mottagande har förändrats har ersättningar tillkommit och tagits bort, som idag fått effekten att systemet är otydligt med en rad olika bestämmelser om utbetalning och ansökningstider. Nuvarande ersättningsystem är resurskrävande för kommunerna, riksrevisionen har räknat ut att de administrativa kostnaderna för dessa ersättningar uppgår till 300 miljoner kronor per år.

Justerarnas signatur

Utdragsbestyrkande

Nämnd

Kommunstyrelsen

Utredaren har lämnat förslag om ett reformerat ersättningssystem, och menar att staten även fortsättningsvis ska ha kostnadsansvaret för asylsökande. Ersättningssystemet ska därför ge kommunerna ekonomisk ersättning för de insatser de är skyldiga att göra. Systemet ska över tid, i genomsnitt, ersätta kommunsektorns faktiska kostnader. Förslaget går ut på att kommunerna ska ersättas för insatser och boende inom mottagandet av asylsökande genom ett schabloniserat ersättningssystem som betalas ut utan ansökan och i efterhand justeras utifrån kommunens åtaganden. Dagens befintliga system avskaffas. Det kommer att innebära att Sollefteå kommun får omforma våra befintliga, interna, fördelningssystem eftersom bidragen för asylsökande inte längre är riktade utan kommer att vara generella. Kommunens kostnader för administration av bidragen kommer att minska.

Förvaltningens förslag till beslut

Sollefteå kommun ställer sig positiv bakom utredarnas huvudförslag i SOU 2018:22 "Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande".

Beslutsunderlag

Förvaltningsyttrande, Örjan Abrahamsson – KS 2016/2018-2

Remiss SOU 2018:22 – Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande.

Utskottet för Samhällsutvecklings förslag till beslut

Utskottet för Samhällsutveckling föreslår

Kommunstyrelsen besluta att

- Sollefteå kommun ställer sig bakom utredarnas huvudförslag i SOU 2018:22 "Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande".

Skicka till

Ansvarig handläggare

Mottagande utredningen

Justerarnas signatur

Utdragsbestyrkande